

Geniální a šílený Morphy

PAVEL MATOCHA

Rodák z New Orleansu Paul Morphy je považován za nejlepšího šachistu světa 19. století – v roce 1857 vyhrál první americký šachový kongres a o rok později odjel do Evropy, kde postupně sehrál celkem 11 zápasů proti nejlepším šachistům té doby a všechny vyhrál.

ŠACHY

Minulý týden švédský aukční server LSAK dražil malou kartičku s ručně psaným vzkazem tohoto geniálního šachisty. Přestože šlo o zprávu nedatovanou a určenou neznámému adresátovi, byl papírek o rozměrech 12,5 × 9 centimetrů s inkoustovým perem napsanými slovy „I take great pleasure in complying with your flattering request. Respectfully yours, Paul Morphy“ vydražen za 3000 eur (více než 76 tisíc korun).

Ceny vzácných šachových memorabilií v čase stále rostou a Morphyho poděkování nebylo jedinou cennou položkou této dražby na serveru LSAK. Majitelé změnilo i 182 partií z mistrovství světa žen z roku 1937, které se konalo ve Stockholmu během šachové olympiády a které vyhrála československo-britská šachistka Věra Menčíková s perfektním skóre 14 bodů ze 14 partií. Partii z tohoto šampionátu, včetně těch z partií první mistryně světa Menčíkové, se vydražily za 1920 eur (skoro 49 tisíc korun).

Vydraženo bylo i mnoho starých šachových knih, například svázaný první ročník ruského šachového časopisu *Šachmatnyj Věstník* z roku 1885 (450 eur), *Modern Chess In Championship Play* od Franka Marshalla i s podpisem autora z roku 1923 (335 eur) či *Der Schachkampf in Paris im November und Dezember 1843 zwischen M. Staunton und M. de St.-Amant* z roku 1843 (310 eur).

Vraťme se však ještě ke geniálnímu šachistovi z amerického jihu z poloviny předminulého století. U Paula Morphyho stejně jako u jeho následníka Bobbyho Fischera se potkala genialita se šílenstvím. Morphy trpěl depresemi a paranoiou, ale protože v 19. století ještě sociální síť nebyly a média slova duševně nemocných necitovala, zůstávají na něj jen krásné vzpomínky z jeho nádherných partií.

Připomeňme si dvě jeho slavné partie, ve kterých demonstroval, že rychlý vývin figur směrem proti soupeřovi králi je důležitější než soupeřem posbíraný materiál.

Morphy – vévoda Karel a hrabě Isouard
Paříž 1858

Partie byla sehrána o přestávce v pařížské opeře a Morphyho soupeři byli dva konzultující aristokraté – vévoda z Brunšviku a Lüneburgu Karel II. a hrabě Isouard de Vauvenargues.

1. e4 e5 2. Jf3 d6 3. d4 Sg4 4. dxe5 Sxf3 5. Dxf3 dxe5 6. Sc4 Jf6 7. Db3 De7 8. Jc3 c6 9. Sg5 b5

10. Jxb5! cxb5 11. Sxb5+ Jd7 12. O-O-O Vd8 13. Vxd7! Vxd7 14. Vd1 De6 15. Sxd7+ Jxd7 16. Db8+! Jxb8 17. Vd8#

Zmatovaný černý má o dámu a jezdce více, ale jsou mu platné jak zmrzlému zimník: **1-0**

Morphy-Anderssen
Paříž 1858

Pruský matematik Adolf Anders-

sen byl jedním z nejlepších šachistů poloviny 20. století, ale na přesnou hru Morphyho neměl.

1. e4 e5 2. f4 exf4 3. Jf3 g5 4. h4 g4 5. Je5 Jf6 6. Jxg4 Jxe4 7. d3 Jg3 8. Sxf4 Jxh1 9. De2+ De7

10. Jf6+! Kd8 11. Sxc7+! Kxc7 12. Jd5+ Kd8 13. Jxe7 Sxe7 14. Dg4 d6 15. Df4 Vg8 16. Dxf7 Sxh4+ 17. Kd2 Ve8 18. Ja3 Ja6 19. Dh5 Sf6 20. Dxh1 Sxb2 21. Dh4+ Kd7 22. Vb1 Sxa3 23. Da4+ a černý se vzdal. **1-0**